



Bruselj, 2.12.2016
COM(2016) 722 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnitev določb
Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti
njihovih žrtev v skladu s členom 23(1)**

1. UVOD

Trgovina z ljudmi je izrecno prepovedana v členu 5(3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Navedena je tudi v členu 83 Pogodbe o delovanju Evropske unije med posebej hudimi kaznivimi dejanji s čezmejnimi posledicami.

Pomemben korak pri ukrepanju EU za obravnavo tega pojava je bilo sprejetje **Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev** (v nadaljnjem besedilu: Direktiva), ki je nadomestila prejšnji pravni instrument EU o trgovini z ljudmi, tj. Okvirni sklep Sveta 2002/629/PNZ. Direktiva se uporablja za vse države članice razen za Dansko¹.

Direktiva določa **minimalne standarde**, ki jih je treba uporabljati v vsej Evropski uniji pri preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti žrtev, zagotavlja pa tudi opredelitev pojma trgovine z ljudmi. Osnovana je na pristopu, ki temelji na človekovih pravicah in vidiku spolov, da bi se okrepili preprečevanje kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ter zaščita žrtev in pomoč žrtvam.

Direktiva obravnava: (i) kazenske ukrepe, preiskovanje in pregon (členi 2 do 10), (ii) ukrepe za pomoč in podporo žrtvam ter ukrepe za njihovo zaščito (členi 11 do 17), (iii) preprečevalne ukrepe za zmanjšanje povpraševanja, osveščanje in spodbujanje usposabljanja oseb, ki bi se pri svojem delu lahko srečale z žrtvami (člen 18), in (iv) nacionalne poročevalce ali enakovredne mehanizme in usklajevanje (člena 19 in 20). Direktiva zlasti upošteva tudi otrokovo korist in vsebuje določbe o zagotavljanju pomoči, podpore in zaščite, ki so posebej prilagojene otrokom (členi 13 do 16).

To poročilo je odgovor na zahtevo iz člena 23(1) Direktive, da mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnitev določb Direktive, vključno z opisom ukrepov, sprejetih v skladu s členom 18(4). V ločenem poročilu je ocenjen učinek veljavne nacionalne zakonodaje, ki inkriminira uporabnike storitev, ki so predmet izkoriščanja trgovine z ljudmi, na preprečevanje trgovine z ljudmi².

Komisija je pred datumom za prenos Direktive organizirala tri srečanja s predstavniki držav članic, da bi državam članicam pomagala pri postopkih prenosa, jim omogočila izmenjavo informacij in dobrih praks ter z njimi razpravljala o težavah, s katerimi so se srečevale pri prenosu Direktive. O Direktivi se je razpravljalo tudi na več srečanjih mreže nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov.

V tem poročilu je predstavljeno stanje prenosa Direktive v času nastanka tega poročila na podlagi informacij, ki so bile na voljo Komisiji, in tako ni izčrpna analiza obstoječih nacionalnih predpisov. Ni mogoče izključiti, da obstajajo tudi druga zakonodaja in predpisi, o katerih Komisija ni bila obveščena. To poročilo zato Komisiji ne preprečuje, da od držav članic z dvostranskimi stiki po potrebi zahteva dodatne informacije.

2. STANJE PRENOSA IN UKREPI, KI SO JIH SPREJELE DRŽAVE ČLANICE

Države članice so morale Direktivo v nacionalno zakonodajo prenesti do 6. aprila 2013. Komisija je maja 2013 poslala 13 uradnih opominov ter zoper države članice začela postopke za ugotavljanje kršitev, ker ji niso sporočile ukrepov za dokončanje prenosa Direktive.

¹ V tem poročilu izraz „države članice“ pomeni države članice, ki jih zavezuje Direktiva.

² Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o oceni učinka veljavne nacionalne zakonodaje, ki inkriminira uporabnike storitev, ki so predmet izkoriščanja trgovine z ljudmi, na preprečevanje trgovine z ljudmi v skladu s členom 23(2) Direktive 2011/36/EU (COM(2016) 719).

V štirih od teh postopkov za ugotavljanje kršitev je na zadevne države članice naslovila obrazložena mnenja. Zdaj so vse države članice, ki jih zavezuje Direktiva, Komisiji sporočile ukrepe za prenos Direktive³. Ker je Nemčija ukrepe za prenos sporočila pozno, Komisija ni mogla dokončati ocene teh ukrepov. Poročilo zato ne vključuje ugotovitev na podlagi ocene teh ukrepov.

Zaradi obsežnosti in celovitosti Direktive, ki obravnava različna področja nacionalnih zakonodaj, se je večina držav članic odločila, da jo bo prenesla s številnimi različnimi akti na petih glavnih področjih: s kazenskimi zakoniki, posebnimi akti o boju proti trgovini z ljudmi, zakoni, ki ščitijo žrtve kaznivih dejanj, akti, ki določajo ukrepe za zaščito otrok, in zakonodajo, ki ureja vstop in prebivanje državljanov tretjih držav. V tem poročilu je ocenjen prenos Direktive v nacionalno zakonodajo, ni pa obravnavano njeno izvajanje.

2.1. Kazenski ukrepi, preiskovanje in pregon (členi 2 do 10)

2.1.1. Kazniva dejanja v zvezi s trgovino z ljudmi (člen 2)

Člen 2 določa skupno opredelitev trgovine z ljudmi in vrste naklepnih dejanj, ki pomenijo kaznivo dejanje trgovine z ljudmi.

Vse države članice so sprejele določbe, ki inkriminirajo kaznivo dejanje trgovine z ljudmi. Opredelitev kaznivega dejanja iz člena 2(1) obsega tri sestavne elemente (dejanja, sredstva in namen).

Dejanja novačenja, prevoza, premestitve, dajanja zatočišča ali sprejemanja oseb so v opredelitev kaznivega dejanja izrecno vključile skoraj vse države članice. Nekatere države članice „izmenjave“ in „prenosa nadzora“ ne navajajo izrecno (**BG, CZ, EE, FR, IT, LV, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK in SE**). Navedeni dejanja sta načeloma zajeti v drugih dejanjih, kot je „novačenje oseb“⁴. Kar zadeva **sredstva**, so vse države članice zajele uporabo grožnje, sile in drugih oblik prisile ter zlorabo ranljivosti. Vendar številne med njimi v opredelitev niso izrecno vključile nekaterih sredstev (ugrabitev, goljufija, prevara, dajanje ali prejemanje plačil ali koristi ali zloraba pooblastil)⁵. Države članice tudi različno obravnavajo ranljivost, ki je v členu 2(2) Direktive opredeljena kot položaj, v katerem zadevna oseba nima druge resnične ali sprejemljive možnosti, kot da pristane na zlorabo.

Člen 2(3) določa, da izkoriščanje vključuje najmanj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, prisilno delo ali storitve, vključno s prosjačenjem, suženjstvom ali podobnimi praksami, služabništvom in izkoriščanjem kriminalnih dejavnosti, ali odstranitev organov. Več držav članic (**BG, ES, FR, CY, LT, LU, MT, NL, PT, SK, SE in UK (Gibraltar)**) je vključilo izrecne navedbe teh oblik izkoriščanja, v drugih državah članicah pa

³ Do datuma dokončanja tega poročila.

⁴ SI v opredelitev ni vključila „novačenja“, UK (Anglija/Wales in Severna Irska) pa navaja „ureditev ali omogočanje potovanja druge osebe“.

⁵ CZ, EE, FR, LV, HU, FI in UK (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska) na primer niso izrecno navedle „ugrabitve in goljufije“. Zdi se, da ES in IT nista vključila „ugrabitve“, LT in SI ne navajata „goljufije“, AT ne navaja „prevare“ in „ugrabitve“, EE, HU, SI in UK (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska) ne navajajo „dajanja ali prejemanja plačil ali koristi“ in UK (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska) ne navaja „zlorabe pooblastil“.

nekatero od teh minimalnih oblik niso izrecno navedene⁶. V **SE** so manjkajoči elementi zajeti v širši vseobsegajoči določbi⁷. Države članice lahko presežejo minimalno opredelitev, zato jih je nekaj navedlo tudi druge oblike izkoriščanja, kot je izkoriščanje za posvojitev (**CY**), ustvarjanje pornografskih vsebin (**CZ**) in prisilna poroka (**ES, HR in SK**).

V skladu s členom 2(4) se soglasje žrtve trgovine z ljudmi ne upošteva, če so bila uporabljena sredstva iz člena 2(1). Večina držav članic je to določbo zajela v svoji nacionalni zakonodaji, več držav članic pa jo je vključilo le prek splošnih pravnih načel ali sodne prakse. Iz informacij za **DE, LV, NL in AT** ni mogoče sklepati, ali je določba člena 2(4) zajeta v njihovi nacionalni zakonodaji.

V skladu s členom 2(5) je trgovina z otroki kazniva, čeprav ni bilo uporabljeno nobeno od sredstev iz člena 2(1). To zahtevo so v celoti zajele skoraj vse države članice, v primeru **EL in CY** pa informacije niso dokončne.

Člen 2(6) določa, da je za namene Direktive „otrok“ vsaka oseba, ki ima manj kot 18 let. Vendar se zdi, da nekatere države članice pomoči in zaščite ne zagotavljajo vsem otrokom do 18. leta⁸.

2.1.2. Spodbujanje, pomoč in napeljevanje ter poskus (člen 3)

Države članice morajo v skladu s členom 3 zagotoviti, da so spodbujanje k trgovini z ljudmi, pomoč pri trgovini z ljudmi in napeljevanje k trgovini z ljudmi ali poskus trgovine z ljudmi kaznivi. Vse države članice so v svojih nacionalnih zakonodajah sprejele ustrezne ukrepe za prenos.

2.1.3. Kazni (člen 4)

Člen 4 določa minimalno višino najvišje kazni, ki bi morala veljati za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, in številne oteževalne okoliščine, zaradi katerih se določi višja najvišja kazen.

Skoraj vse države članice so v skladu s členom 4(1) določile, da se zadevno kaznivo dejanje kaznuje z najvišjo zaporno kaznijo najmanj petih let. **BE, HU in AT** so se odločile za največ petletno kazen. Zdi se, da v vseh drugih državah članicah veljajo strožje kazni, ki obsegajo največ šest do dvajset let.

V členu 4(2) in (3) so navedene oteževalne okoliščine, zaradi katerih se določijo višje zaporne kazni najmanj desetih let (kadar je kaznivo dejanje storjeno zoper posebej ranljivo žrtev, kadar je storjeno v okviru hudodelske združbe, če naklepno ali iz hude malomarnosti ogroža

⁶ Primeri, v katerih nekatere oblike izkoriščanja niso izrecno navedene v nacionalni zakonodaji: prosjačenje (**CZ, FI, HR, LV, SI in UK** (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska)), suženjstvo in podobne prakse (**AT, BE, EL in IT**), izkoriščanje za kriminalne dejavnosti (**EL, PL, RO, FI in UK** (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska)) in odstranitev organov (**AT in SE**).

⁷ V **SE** so prosjačenje, suženjstvo in podobne prakse, služabništvo, izkoriščanje kriminalnih dejavnosti in odstranitev organov zajeti v vseobsegajoči določbi.

⁸ Glej oddelka 2.2.4 in 2.2.5.

življenje žrtve, kadar je storjeno z uporabo hudega nasilja ali je žrtvi povzročilo posebej veliko škodo in kadar ga storijo javni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti). Večina držav članic je te določbe prenesla v svojo nacionalno zakonodajo. Iz informacij za **BG, DE, ES** in **HU** ni mogoče sklepati, ali so vključile oteževalne okoliščine in ali niso uvedle najvišje zaporne kazni najmanj desetih let.

Člen 4(4) določa, da mora biti višina kazni za spodbujanje in napeljevanje h kaznivemu dejanju, pomoč pri kaznivem dejanju ter poskus kaznivega dejanja v zvezi s trgovino z ljudmi učinkovita, sorazmerna in odvračilna ter da mora dopuščati predajo. Te določbe so prenesle vse države članice. Kar zadeva višino kazni, države članice osebe, ki pomagajo pri kaznivem dejanju ali k njemu spodbujajo ali napeljujejo, ter poskus storitve kaznivega dejanja kaznujejo z enako višino zaporne kazni kot glavnega storilca, pri čemer dovoljujejo znižanje kazni, ali pa s kaznijo, katere višina je posebej določena. Predaja zaradi kaznivega dejanja iz člena 3 je mogoča v vseh državah članicah.

2.1.4. Odgovornost pravnih oseb (člen 5)

Države članice morajo v skladu s členom 5 zagotoviti, da pravne osebe lahko odgovarjajo za kazniva dejanja iz členov 2 in 3, v tem členu pa je opredeljen tudi položaj oziroma vloga storilca glede na pravno osebo, ki vzpostavlja odgovornost pravne osebe.

Vse države članice so uvedle kazensko ali upravno odgovornost pravnih oseb za različne vrste vlog ali položajev storilca, zaradi katerih se vzpostavi odgovornost. Nekatere države članice (**LT, MT** in **UK (Škotska)**) so uvedle posebne določbe, ki obravnavajo odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja trgovine z ljudmi, druge pa se sklicujejo na splošne določbe o odgovornosti pravnih oseb, ki se uporabljajo za kazniva dejanja. Vse države članice so uvedle odgovornost pravnih oseb v skladu s členom 5(1)(a) do (c), **EL, CY, LT, MT, PL** in **SK** pa so jo prenesli dobesedno. Države članice morajo v skladu s členom 5(2) vzpostaviti odgovornost pravne osebe, kadar je kaznivo dejanje iz člena 2 ali 3 posledica pomanjkanja nadzora ali kontrole osebe na enem od položajev iz člena 5(1)(a) do (c). Taka odgovornost je izrecno navedena v vseh državah članicah, razen v **LU**, za katerega tega ni mogoče dokončno oceniti. Člen 5(3), v skladu s katerim odgovornost pravne osebe ne sme izključevati kazenskih postopkov zoper fizično osebo v zvezi z istim kaznivim dejanjem, so zajele vse države članice.

Člen 5(4) določa, da pojem „pravne osebe“ izključuje državne organe ali organe javne uprave, ki izvršujejo državno oblast, in javne mednarodne organizacije. Na podlagi razpoložljivih informacij nobena od držav članic takih organov javne uprave ali organizacij ni vključila v pojem „pravne osebe“ (ali v podobne pojme, ki se uporabljajo v zadevnih nacionalnih zakonodajah).

2.1.5. Sankcije za pravne osebe (člen 6)

Države članice morajo v skladu s členom 6 za pravne osebe, odgovorne v skladu s členom 5, uvesti učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni. Države članice so uvedle upravne ali kazenske sankcije, ki se uporabljajo izključno za pravne osebe. Najnižje in najvišje denarne

kazni se med državami članicami razlikujejo. Člen 6 določa tudi, da lahko države članice predpišejo tudi druge neobvezne sankcije. Na podlagi razpoložljivih informacij se je večina držav članic⁹ (vse razen **DE**, **IE** in **UK**) odločila za uvedbo vsaj ene druge sankcije.

2.1.6. Zaseg in zaplomba (člen 7)

Države članice morajo v skladu s členom 7 zagotoviti, da imajo pristojni organi pravico zaseči in zapleniti sredstva in premoženjske koristi, pridobljena s kaznivimi dejanji iz členov 2 in 3. Vse države članice so sprejele nacionalne ukrepe za prenos te določbe. Nekatere države članice (**BE**, **EL**, **ES**, **FR**, **CY** in **UK (Anglija/Wales)**) so uvedle posebne določbe o zasegu in zaplembi v zvezi s kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi, za ostale države članice pa se zdi, da se sklicujejo na splošna pravila o zasegu in zaplembi iz kazenskega prava, ki se uporabljajo za vsa kazniva dejanja, vključno s trgovino z ljudmi.

2.1.7. Nepreganjanje ali neuporaba kazni za žrtve (člen 8)

Države članice morajo v skladu s členom 8 sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da imajo pristojni nacionalni organi pravico, da žrtev trgovine z ljudmi ne preganjajo ali kaznujejo zaradi njihove vpletenosti v kriminalne dejavnosti, ki so jih bile prisiljene izvesti kot neposredno posledico zaradi dejstva, da so bile žrtve takega kaznivega dejanja. Direktiva pristojnim organom dopušča prosto presojo glede tega, kako na nacionalni ravni urejajo možnost, da žrtev ne preganjajo ali kaznujejo.

Da bi države članice svojim nacionalnim organom zagotovile to možnost, so sprejele različne ukrepe. Nekatere države članice (**BG**, **EL**, **ES**, **CY**, **LV**, **LT**, **LU**, **MT**, **NL**, **RO**, **SK** in **UK**) so izrecno navedle, da ne preganjajo žrtev trgovine z ljudmi, druge pa predvidevajo možnost, da se ne preganja oseba, ki je bila v storitev kaznivega dejanja prisiljena s silo, grožnjo ali izsiljevanjem (**HU**, **IT**, **PL**, **PT**, **SE** in **SI**). Informacije za **CZ** in **HR** niso dokončne.

2.1.8. Preiskovanje in pregon (člen 9)

Člen 9, ki določa ukrepe za preiskovanje in pregon trgovine z ljudmi, je prenesla večina držav članic.

Kar zadeva odstavek 1, vse države članice zagotavljajo, da predložitev pritožbe ni potrebna za začetek zadevne preiskave in da umik izjave s strani žrtve ne vpliva na nadaljevanje preiskave ali preгона.

⁹ Primeri: izključitev iz upravičenosti do javnih ugodnosti ali pomoči (**BE**, **CZ**, **EL**, **ES**, **HR**, **IT**, **CY**, **HU**, **MT**, **PL** in **PT**), začasna ali stalna prepoved opravljanja poslovne dejavnosti (**BE**, **CZ**, **EL**, **ES**, **FR**, **HR**, **IT**, **CY**, **HU**, **MT**, **LT**, **LV**, **AT**, **PL**, **PT**, **RO**, **SI** in **SE**), uvedba sodnega nadzora (**CY**, **ES**, **FR**, **IT**, **MT**, **PT** in **RO**), sodna likvidacija (**BE**, **EL**, **ES**, **FR**, **HR**, **CY**, **HU**, **LT**, **LU**, **MT**, **NL**, **PT**, **RO** in **SI**) in začasno ali trajno zaprtje poslovalnic, ki so bile uporabljene za storitev kaznivega dejanja (**BE**, **ES**, **FR**, **LT**, **LU**, **CY**, **MT**, **PT** in **RO**). Nekatere države članice (**BE**, **CZ**, **FR**, **PT** in **RO**) so se poleg denarnih kazni in navedenih neobveznih sankcij odločile za uvedbo dodatne sankcije, in sicer za objavo ali sporočitev odločitve ali sodbe, s katero je bila pravna oseba spoznana za krivo zadevnega kaznivega dejanja.

Države članice morajo v skladu z odstavkom 2 z ustreznimi ukrepi zagotoviti, da se omogoči pregon trgovine z ljudmi v ustreznem obdobju po polnoletnosti žrtve. Tako določbo je uvedla večina držav članic, v primeru **IE** in **HR** pa razpoložljive informacije niso dokončne.

Vse države članice so v skladu s členom 9(3) predvidele ukrepe za usposabljanje oseb/slужb, pristojnih za preiskovanje ali pregon kaznivih dejanj v zvezi s trgovino z ljudmi, bodisi v pravnih določbah bodisi v nezavezujočih ukrepih, kot so nacionalni akcijski načrti, strategije ali programi.

Vse države članice so sprejele tudi ukrepe za zagotavljanje učinkovitih preiskovalnih orodij osebam, enotam ali službam, pristojnim za preiskovanje ali pregon trgovine z ljudmi (člen 9(4)). Preiskovalna orodja, ki so jih predvidele države članice, vključujejo prestrežanje komunikacij (**BE, BG, DE, EE, EL, FI, HR, IT, MT, NL, AT, PL, RO, SI, SE** in **UK**¹⁰), tajno opazovanje (**BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IT, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK** in **UK**¹¹), spremljanje bančnih računov in druge finančne preiskave (**BE, FR, HR, HU, IT, AT, PL, PT, RO, SI, FI** in **UK**) ter elektronski nadzor ali podobne ukrepe (**BE, BG, CZ, DE, EL, FR, HR, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SE** in **UK**).

2.1.9. Pristojnost (člen 10)

V členu 10(1) je navedeno, kdaj morajo države članice vzpostaviti svojo sodno pristojnost nad kaznivimi dejanji iz členov 2 in 3. Člen 10(2) določa več neobveznih razlogov za uveljavljanje pristojnosti, za katere se lahko države članice med drugim odločijo, da jih bodo sprejele. V členu 10(3) je obravnavan pregon kaznivih dejanj iz členov 2 in 3, storjenih zunaj ozemlja zadevne države članice, in navedeno, da mora „vsaka država članica v primerih iz točke (b) odstavka 1 [...] sprejeti, v primerih iz odstavka 2 pa lahko sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da za njeno pristojnost ne velja nobeden od naslednjih pogojev: (a) dejanja se obravnavajo kot kazniva dejanja v kraju, kjer so bila storjena; ali (b) pregon se lahko začne le na podlagi prijave žrtve v kraju, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali da se država, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, odpove svoji pristojnosti“.

Države članice morajo v skladu s členom 10(1)(a) sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi vzpostavijo pristojnost, če je kaznivo dejanje v celoti ali delno storjeno na njihovem ozemlju. To določbo so prenesle vse države članice, vendar v primeru **HR, CY, LV** in **SI** ni jasno, ali je pristojnost vzpostavljena tudi, če je kaznivo dejanje delno storjeno na njihovem ozemlju.

Države članice morajo v skladu s členom 10(1)(b) sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi vzpostavijo pristojnost, če je storilec njihov državljan. Vse države članice so sprejele ukrepe za prenos te določbe.

Člen 10(2)(a) do (c) določa nekaj neobveznih razlogov za uveljavljanje pristojnosti in večina držav članic je sprejela vsaj enega od njih. V primeru **BG, DE** in **FR** niso bili ugotovljeni nobeni neobvezni razlogi za uveljavljanje pristojnosti.

¹⁰ Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska.

¹¹ Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska.

Kar zadeva člen 10(3)(a), je večina držav članic to določbo prenesla v nacionalno zakonodajo in take zahteve niso uvedle pri določanju pristojnosti na podlagi člena 10(1). Vendar se v primeru **EE, NL, PT** in **RO** pristojnost (na podlagi člena 10(1)(b)) vzpostavi le, kadar je kaznivo dejanje inkriminirano v kraju, kjer je bilo storjeno.

Kar zadeva člen 10(3)(b), v skladu s katerim za pristojnost na podlagi načel teritorialnosti in prebivališča storilca ne sme veljati zahteva, da se lahko pregon začne le na podlagi prijave žrtve v kraju, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali da se država, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, odpove svoji pristojnosti, take zahteve ni uvedla nobena država članica. Vse so torej prenesle Direktivo, kar zadeva obvezne razloge za uveljavljanje pristojnosti na podlagi člena 10(1).

2.2 Ukrepi za pomoč in podporo žrtvam ter za njihovo zaščito

2.2.1 Pomoč in podpora žrtvam trgovine z ljudmi (člen 11)

Člen 11 določa številne obveznosti v zvezi s pomočjo in podporo žrtvam trgovine z ljudmi, vključno z ukrepi za odkrivanje. Potrebni ukrepi, ki se zahtevajo v tem členu, so pogosto vključeni v zakonodajne akte, pa tudi nacionalne akcijske načrte, strategije in programe. Večina držav članic je prenesla različne določbe člena, vendar je treba nekaterim vprašanjem prenosa odstavkov 2 in 7 nameniti večjo pozornost.

Kar zadeva člen 11(2), le polovica držav članic jasno zahteva, da je treba pomoč in podporo zagotoviti takoj, ko pristojni organi sumijo ali imajo utemeljen razlog za domnevo, da je oseba žrtev trgovine z ljudmi (**BG, EE, ES, FR, CY, IE, LT, LU, NL, RO, SK, FI** in **UK**). Nekatere države članice so člen 11(2) prenesle tudi s sklicem na seznam kazalnikov, ki omogočajo opredelitev osebe kot žrtve na podlagi „utemeljenega razloga“ (**BG, LT, LU** in **RO**).

Ključni vidik Direktive, kot je naveden v členu 11(3), je zahteva, da morajo države članice zagotoviti, da pomoč in podpora žrtvi nista pogojeni s pripravljenostjo žrtve za sodelovanje v kazenski preiskavi, pri pregonu ali sojenju. Države članice so sprejele ukrepe za prenos te določbe, ki je skoraj dobesedno vključena v zakonodajo **CY, MT** in **UK (Gibraltar, Škotska in Severna Irska)**. Iz razpoložljivih informacij za **BE** ni mogoče sklepati, ali je brezpogojno zagotavljanje pomoči in podpore na voljo in ali se uporablja za vse žrtve, ne glede na njihovo državljanstvo. Za **SK** se zdi, da je mogoče žrtev, če njena prisotnost ni potrebna za kazenski postopek, izločiti iz programa pomoči.

Nacionalna zakonodaja v večini primerov ne vključuje pogoja, da mora biti žrtev pripravljena sodelovati v kazenski preiskavi (**AT, BG, CZ, EL, FI, HR, HU, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI** in **UK (Anglija/Wales)**). V nekaterih državah članicah, kot so **EE, ES, FR, IE, CY, MT, RO** in **UK (Škotska, Severna Irska in Gibraltar)**, je jasno predvideno, da pripravljenost žrtve za sodelovanje ni potrebna za zagotavljanje pomoči. V večini nacionalnih ukrepov se prenos izraža tudi s pravili za prenos Direktive 2004/81/ES v zvezi z žrtvami, ki so

državljeni tretjih držav¹². Države članice so na podlagi člena 11(4) vzpostavile različne mehanizme¹³, ki so namenjeni zgodnjemu odkrivanju žrtev ter pomoči in podpori žrtvam, v sodelovanju z ustreznimi organizacijami za podporo žrtvam.

Minimalne zahteve iz člena 11(5) o ukrepih pomoči in podpore žrtvam so zajete različno; določba Direktive je na primer dobesedno vključena v nacionalno zakonodajo (**CY, MT in UK (Gibraltar)**), razpršeno opredeljena v določbah različnih aktov (**BE, BG, EL, ES, FR, HU, IT, LV, LT, NL, AT, PL, PT, RO, SI in SK**) ali zajeta v vseobsegajočih določbah v zvezi z zagotavljanjem drugih vrst pomoči (**BG, ES, HR in RO**). Nacionalni pristopi na različen način zagotavljajo, da se pomoč in podpora žrtvam nudita na podlagi soglasja in seznanjenosti.

Člen 11(6) o informacijah, ki jih je treba zagotoviti v okviru pomoči in podpore, je zajet v nacionalni zakonodaji večine držav članic (**BG, CY, CZ, EE, EL, ES, FR, HR, LT, LU, MT, AT, PL, PT, RO, SK, FI in UK**). Na podlagi razpoložljivih informacij te države ne zagotavljajo, da se žrtvam nudijo informacije o roku za premislek in obdobju za okrevanje v skladu z Direktivo 2004/81/ES ter o možnosti priznanja statusa begunca in mednarodne zaščite v skladu z Direktivo 2004/83/ES in Direktivo 2005/85/ES, temveč se ta zahteva odraža zlasti v sklopu določb o postopkih za podelitev dovoljenja za prebivanje državljanom tretjih držav, razen na **CY, MT in v UK (Gibraltar)**, ki so jo prenesli skoraj dobesedno. Najpogosteje je v nacionalnih ukrepih predvidena splošna obveznost obveščanja tujcev, ki ne zadeva posebej žrtev trgovine z ljudmi. Na podlagi informacij, predloženih Komisiji, je zagotavljanje informacij o roku za premislek jasno predvideno v **EE, ES, FI, FR, IE, CY, LT, LU, MT, PT, SK in UK (Gibraltar)**.

Zahteva iz Direktive o zagotavljanju informacij o mednarodni zaščiti in statusu begunca je jasno predvidena v **BG, EE, IT, CY, MT, PL, SK in UK (Gibraltar)**. **BG in SK** posebej obravnavata žrtve trgovine z ljudmi.

Zagotavljanje informacij o mednarodni zaščiti na **HU, IE, NL in SE** ter informacij o roku za premislek v **IT** ali obeh vrst informacij v **BE, LV in SI** bo morda treba podrobneje proučiti.

¹² Direktiva Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi (UL L 261, 6.8.2004, str. 19).

¹³ Kar zadeva člen 11(4), je večina držav članic zaradi odkrivanja žrtev trgovine z ljudmi pozornost namenila sodelovanju med pristojnimi vladnimi organi, lokalnimi organi javne uprave in zasebnimi subjekti, kot so nevladne organizacije, zavetišča ali katere koli druge registrirane organizacije, ki jih priznava država in ki bi lahko prišle v stik z žrtvami. Praviloma je v nacionalnih ukrepih za prenos poudarjena dolžnost javnih organov, da prijavijo primere trgovine z ljudmi, ob upoštevanju, da lahko tako prijavo da vsakdo. Krepitev proaktivnega in zgodnjega odkrivanja žrtev ter hitro zagotavljanje informacij in pomoči žrtvam sta glavna cilja nacionalnih akcijskih načrtov, strategij in programov. Ti pogosto zagotavljajo smernice za postopek odkrivanja, ki je običajno razdeljen v več faz. Nacionalni instrumenti BG, FR, LU, CY MT in SI se izrecno sklicujejo na seznam kazalnikov, ki so namenjeni odkrivanju žrtev. Nekateri nacionalni mehanizmi vključujejo tudi pripravo priložnikov, smernic in priporočil, namenjenih odkrivanju žrtev (CZ, EE, ES, LV, LT, CY, MT, SI in SE). V zakonodaji BE se vzpostavljeni mehanizem uporablja le za žrtve, ki niso belgijski državljani.

Države članice so člen 11(6) prenesle z zakonodajo (**EE, EL, FI, HU, IT, CY, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK** in **SE**) ali z zakonodajo in spremljajočimi nezavezujočimi ukrepi (**BE, BG, CZ, ES, FR, IE, HR, AT, SI** in **UK**). Poleg tega je v nekaterih državah članicah zahteva iz Direktive vključena v akte, ki posebej obravnavajo trgovino z ljudmi (**CY**), splošne akte (**EE, EL, HU, IT, AT, PL, PT** in **SE**) ali obe vrsti aktov (**BE, BG, CZ, ES, FR, IE, HR, LV, LT, LU, MT, NL, RO, SK** in **FI**).

Nadalje je treba proučiti prenos določbe iz člena 11(7), v skladu s katerim morajo države članice poskrbeti za žrtve s posebnimi potrebami, kadar so te potrebe zlasti posledica nosečnosti, njihovega zdravstvenega stanja, invalidnosti, duševnih ali psiholoških motenj ali hujših oblik psihološkega, telesnega ali spolnega nasilja, ki so ga utrpeli. Na podlagi razpoložljivih informacij so bila ugotovljena odstopanja glede prenosa te zahteve.

2.2.2 Zaščita žrtev trgovine z ljudmi v kazenskih preiskavah in postopkih (člen 12)

Člen 12 določa številne ukrepe za zaščito žrtev trgovine z ljudmi v kazenskih preiskavah in postopkih. Člen je prenesla večina držav članic, vendar je treba nekaterim vprašanjem v zvezi s prenosom odstavkov 2 in 4 tega člena, ki so navedena v nadaljnjem besedilu, nameniti večjo pozornost.

Določbe iz člena 12 so države članice prenesle zlasti v nacionalno kazensko procesno pravo, nekatere pa so jih vključile v posebne akte, ki obravnavajo trgovino z ljudmi (**EL, LU, CY, NL, RO, SK, FI** in **UK**), ali akte o zaščiti žrtev kaznivih dejanj (**CZ, ES** in **PT**).

V skladu s členom 12(1) vse države članice¹⁴ zagotovijo, da se ukrepi za zaščito, določeni v njihovi zakonodaji, uporabljajo poleg pravic iz Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ, trenutno Direktive 2012/29/EU¹⁵.

Člen 12(2), v skladu s katerim morajo države članice žrtvam trgovine z ljudmi nemudoma zagotoviti dostop do pravnega svetovanja in pravnega zastopanja, vključno za namen uveljavljanja odškodnine, in v skladu s katerim morata biti pravno svetovanje in pravno zastopanje brezplačna, če žrtev nima zadostnih finančnih sredstev, je v svoji nacionalni zakonodaji zajela večina držav članic (**BG, CZ, EE, EL, ES, FR, HR, CY, LV, LT, MT, AT, PT, SI, SK, FI, SE** in **UK**). Večina držav članic zagotavlja možnost brezplačne pravne pomoči, kadar zadevna oseba nima zadostnih finančnih sredstev. **EL, HR, LV** in **SE** so to zahtevo presegle, saj tako pomoč zagotovijo brezplačno ne glede na finančna sredstva žrtve. Določbo, da se pravno zastopanje in pravno svetovanje zagotovita „nemudoma“, so v svojih zadevnih zakonodajah izrecno zajeli **EE, ES, MT** in **UK (Gibraltar)**. Informacije v zvezi z obsegom dostopa do pravnega zastopanja v **IT** in **LU** niso dokončne in jih bo morda treba podrobneje proučiti.

¹⁴ CZ, PT in UK (Gibraltar), ki so člen 12(1) prenesli izrecno.

¹⁵ Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L 315, 14.11.2012).

Kar zadeva člen 12(3), vse države članice zagotovijo, da so žrtve trgovine z ljudmi deležne ustrezne zaščite na podlagi ocene tveganja posameznega primera, med drugim z dostopom do programov za zaščito prič.

Odstavek 4 določa številne postopke in primere, ki se jim je treba v kazenskih preiskavah in postopkih izogniti, kot so nepotrebno ponavljanje zaslišanj, vizualni stik med žrtvami in obdolženci, pričanje na javni obravnavi in nepotrebno zasliševanje glede zasebnega življenja. Večina držav članic je sprejela ukrepe za prenos te določbe, vendar nekateri postopki niso izrecno zajeti v nacionalni zakonodaji, zato bo Komisija morda morala nadalje proučiti praktično izvajanje te določbe.

2.2.3 Splošne določbe o ukrepih za pomoč in podporo otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ter za njihovo zaščito (člen 13)

Člen 13 določa, da se otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, zagotovijo posebni ukrepi za pomoč in podporo žrtvam ter za njihovo zaščito, pri katerih se upošteva njihova korist. Skoraj vse države članice so prenesle večino določb. Pomembno načelo, ki ga določa Direktiva, je domneva, da je žrtev otrok. Kljub temu so se pojavila številna vprašanja v primeru **LT, IT, BE, CZ, FI, FR, HU, IE, LV, NL, AT, PL, RO, SE** in **SI**, kar zadeva prenos odstavka 2, ki določa, da je treba ukrepe za pomoč in podporo žrtvam ter za njihovo zaščito zagotoviti tudi tistim žrtvam, katerih starost ni znana, vendar se zanje lahko domneva, da so otroci.

2.2.4 Pomoč in podpora žrtvam otrokom (člen 14)

Države članice morajo v skladu s členom 14 sprejeti posebne ukrepe za pomoč in podporo, prilagojene otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi. Večina držav članic (**BG, CZ, EE, ES, FR, CY, HU, LT, PT, RO, SK** in **UK**) se sklicuje na splošne ukrepe za zagotavljanje pomoči in podpore, ki zajemajo svetovanje, socialno podporo ter dostop do zdravstvenih storitev in ustrezne nastanitve. Druge (**HR, IT, LU, AT** in **SI**) navajajo posebne ukrepe psihološke in zdravniške pomoči, vključitev v sistem socialnega varstva (**HR**), podelitev začasnega dovoljenja za prebivanje (**SI**) in ustanovitev skupin za zaščito otrok v bolnišnicah (**AT**). Te ukrepe za pomoč in podporo bi bilo treba žrtvam otrokom zagotoviti po oceni posameznega primera. Ukrepi za pomoč in podporo, ki jih ponujajo nekatere države članice (**BE, EL, LV** in **PL**), so na voljo vsem žrtvam. Težko je oceniti, ali pristop zadovoljivo obravnava posebne potrebe otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, vključno z zagotavljanjem dostopa do izobraževanja tem otrokom in otrokom žrtev, zato ga bo Komisija nadalje proučila.

Člen 14(1) določa, da bi morali biti ti ukrepi za pomoč in podporo otroku „kratkoročni in dolgoročni“. Trajanje ukrepov za pomoč izrecno navaja le **FR**, za druge države članice pa se zdi, da take ukrepe zagotavljajo „razumen čas“, natančnega časovnega okvira pa ne omenjajo.

V členu 14(2) je določeno, da je treba otroku, ki je žrtev trgovine z ljudmi, dodeliti skrbnika ali zastopnika, ko se tak otrok odkrije, če nosilci starševske odgovornosti zaradi navzkrižja interesov ne morejo zagotoviti uveljavljanja načela koristi otroka. To določbo so zajele vse države članice; nekaj držav članic (**CY, NL** in **UK**) je v ta namen sprejelo posebne določbe, druge pa za dodelitev skrbnika ali zastopnika poskrbijo s splošnimi pravili.

Člen 14(3) določa, da bi morale države članice pomoč in podporo, kadar je ustrezno in mogoče, zagotoviti tudi družini otroka, ki je žrtev, če družina živi na ozemlju države članice. Polovica držav članic (**BG, ES, CY, LT, LU, MT, PL, PT, SI, SK, FI, SE** in **UK**) je sprejela posebne ukrepe, namenjene družini otroka, ki je žrtev¹⁶.

2.2.5 Zaščita otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v kazenskih preiskavah in postopkih (člen 15)

Člen 15 določa, da morajo države članice vzpostaviti številne ukrepe za zaščito otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v kazenskih preiskavah in postopkih. Zdi se, da vse nacionalne zakonodaje vključujejo določbe, ki ustrezajo členu 15(1) in zagotavljajo, da se v kazenskih preiskavah in postopkih otroku, ki je žrtev trgovine z ljudmi, dodeli zastopnik, če je nosilec starševske odgovornosti onemogočeno zastopanje otroka zaradi navzkrižja interesov. Pravica otroka, ki je žrtev trgovine z ljudmi, do pravnega svetovanja in pravnega zastopanja, ki je predvidena v odstavku 2, je običajno zajeta v splošnih pravilih kazenskega in civilnega prava, ki se uporabljajo za vse, tudi za odrasle in otroke.

Države članice so posebne ukrepe za zaščito iz člena 15(3)(a) do (f) zajele zlasti s splošnimi določbami kazenskega procesnega prava ali akti, ki ščitijo žrtve kaznivega dejanja na splošno. Tako v kazenskem procesnem pravu sicer obstajajo splošni ukrepi in določbe o zaščiti žrtv kaznivih dejanj, vendar pa očitno ni posebnih ukrepov za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi. Ugotovljeno je bilo, da so take posebne nacionalne ukrepe za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi, vzpostavili **EL, CY, LV, NL, MT, RO** in **UK**. To določbo bo morda treba podrobneje proučiti, saj se zdi, da nekatere države članice vse ali nekatere ukrepe za zaščito uporabljajo le v primeru otrok, mlajših od 14 (**DE, EE, IE, LV, AT** in **RO**) ali 15 let (**PL**), člen 2(6) Direktive pa določa, da je otrok vsaka oseba, mlajša od 18 let.

Večina držav članic v skladu s členom 15(4) zagotavlja, da je v kazenskih preiskavah trgovine z ljudmi mogoče posneti vsa zaslišanja otrok žrtv ali tista, v katerih kot priča nastopa otrok, in da je mogoče takšna posneta zaslišanja v kazenskih postopkih predložiti kot dokaze¹⁷. Ta določba je v državah članicah zajeta predvsem v njihovem kazenskem procesnem pravu. Pozornost je treba nameniti tistim primerom, v katerih so določbe omejene na določeno starost mladoletnikov.

Člen 15(5), v skladu s katerim morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da se lahko v kazenskih postopkih zahtevajo posebni ukrepi za zaščito, je zajet zlasti v splošnih ukrepih kazenskega procesnega prava. Večina držav članic zagotavlja, da zaslišanje mladoletne žrtve ali priče poteka brez prisotnosti javnosti, vendar v nekaterih državah članicah za to veljajo posebni pogoji. Večina držav članic na splošno zagotavlja, da je

¹⁶ Vrste ukrepov se med državami članicami razlikujejo. Vključujejo dostop do socialnih storitev (BG, LT, PL in SK), pomoč pri vzgoji otroka z zagotavljanjem potrebnega dostopa do storitev družinam (FI in UK (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska)), zagotavljanje informacij, pravno zastopanje in podporo družini ter, če je ustrezno, finančno pomoč (PT), dostop do enakih informacij, kot jih dobi žrtev (CY), psihološko in socialno pomoč ter pomoč pri izobraževanju (LU in MT) ali podporo in pomoč (SE).

¹⁷ EE, CY, LU, MT in NL so člen 15(4) prenesli dobesedno.

otrok žrtev lahko zaslišan, ne da bi bil prisoten na sodišču, in sicer zlasti z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij, vendar je v nekaterih državah članicah ta možnost odvisna od starosti mladoletnika¹⁸.

2.2.6 Pomoč, podpora in zaščita za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva (člen 16)

Člen 16 obravnava otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva, v skladu z njim pa morajo države članice tem otrokom zagotoviti ukrepe za pomoč, podporo in zaščito, ki ustrezajo njihovim posebnim potrebam. Taki ukrepi bi morali upoštevati koristi otrok brez spremstva ter jim poleg tega zagotoviti trajno rešitev.

V nekaterih državah članicah (**HU, IE, CY, AT, SK in FI**) so vzpostavljeni posebni ukrepi v zvezi z zdravniško in psihološko oskrbo ter zastopanjem in nastanitvijo otrok žrtev brez spremstva, v drugih (**BG, EE, HR, LV, PT, SI in UK**) pa se za otroke žrtve brez spremstva očitno uporabljajo splošna pravila. Poleg splošnih pravil, ki se uporabljajo za vse otroke, imajo **FR, LU in NL** omejeno število ukrepov, ki so posebej prilagojeni otrokom žrtvam brez spremstva.

Večina držav članic zagotavlja, da se otrokom žrtvam brez spremstva v skladu z njihovimi koristmi zagotovijo posebni ukrepi za pomoč in podporo, kot so zdravniška in psihološka podpora ter dostop do ustrezne nastanitve. Večina jih zagotavlja tudi ukrepe, ki naj bi vsakemu otroku žrtvi zagotavljali dolgoročno stabilnost in trajno rešitev. Kar zadeva **EL, LV in SE**¹⁹, bo morda treba nekatere zahteve podrobneje proučiti.

Države članice v skladu s členom 16(3) in (4) zagotovijo, da se otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva, dodelita skrbnik in zastopnik, ki je odgovoren v kazenskih preiskavah in postopkih. To obveznost so v svoji nacionalni zakonodaji zajele vse države članice.

2.2.7 Odškodnina žrtvam (člen 17)

Države članice morajo v skladu s členom 17 zagotoviti, da imajo žrtve trgovine z ljudmi dostop do veljavnih shem za odškodnino žrtvam nasilnih naklepnih kaznivih dejanj. Vse države članice zagotavljajo možnost take odškodnine, ki je na voljo vsem žrtvam, ne glede na njihovo državljanstvo. Zdi se, da se v **SI** odškodnina zagotovi žrtvam, ki so slovenski državljani ali državljani EU.

Vrsta odškodnine in postopki za njeno dodelitev se med državami članicami razlikujejo, vendar na splošno vključujejo plačilo zdravniškega in psihološkega zdravljenja, pravnih stroškov in stroškov pogreba ter nadomestitev izgube prihodka. Nekatere države članice (**AT,**

¹⁸ Zdi se, da opredeljeni nacionalni ukrepi zajemajo mladoletnike, mlajše od 14 let (**HU in LV**), mlajše od 15 let (**FI in PL**) ali mlajše od 16 let (**MT**).

¹⁹ V skladu z razpoložljivimi informacijami nacionalna zakonodaja v Grčiji ne predvideva ocene posameznega primera ob prvem odkritju otroka žrtve. V primeru Latvije se zdi, da so nacionalni ukrepi namenjeni žrtvam na splošno in da zakon ne vključuje določb glede posebnih potreb in koristi otroka brez spremstva.

SK, FI in UK) dodelijo odškodnino tudi za nematerialno škodo, kot sta fizično in psihično trpljenje.

Kar zadeva postopke za pridobitev odškodnine, ima večina držav članic (**BG, CZ, ES, IE, LT, MT, NL, PT in SE**) vzpostavljen dvojni sistem, po katerem lahko žrtev zoper storilca vložijo civilno tožbo v kazenskem postopku. Če žrtev v tem postopku ne prejme celotne odškodnine, še vedno obstaja možnost, da jo prejme od države.

Druge države članice (**EE, EL, HU, LV, PL, RO, SK in UK**) imajo posebne določbe, ki urejajo odškodnino za žrtve kaznivih dejanj (tudi nasilnih) ali za poškodbe, ki so posledica takih kaznivih dejanj. **BE, FR in HR** so ustanovile poseben sklad za žrtve nasilnih dejanj, iz katerega žrtve prejmejo državno odškodnino.

2.3 Preprečevanje (člen 18)

Člen 18 določa, da morajo države članice sprejeti ukrepe za zmanjšanje in odvracanje od povpraševanja, ki spodbuja vse oblike izkoriščanja, povezane s trgovino z ljudmi.

Potrebni ukrepi, ki se zahtevajo v tem členu, pogosto niso vključeni v zakonodajne akte, temveč v nacionalne akcijske načrte, strategije in programe.

Odstavek 1 določa, da morajo države članice sprejeti ustrezne ukrepe, kot sta izobraževanje in usposabljanje, odstavek 2 pa se nanaša zlasti na obveščanje in izboljšanje osveščenosti. Večina držav članic (**BE, EE, EL, ES, FR, HR, HU, IE, CY, LT, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, SE in UK**) je sprejela akcijske načrte, ki vključujejo splošne ukrepe usposabljanja in izobraževanja ter posebne projekte osveščanja.

V skladu z odstavkom 3 morajo države članice spodbujati redno usposabljanje uradnikov, ki bi se pri svojem delu lahko srečali z žrtvami in potencialnimi žrtvami trgovine z ljudmi. Vse države članice so sprejele ukrepe za zagotovitev, da so njihovi uradniki usposobljeni. Večina držav članic uradnike, ki bi se pri svojem delu lahko srečali z žrtvami trgovine z ljudmi, navaja na splošno, nekatere pa izrecno navajajo usposabljanje uradnikov za priseljevanje (**BE, FR in LU**), sodnikov (**AT, BE, BG, CZ, HU, LT, MT, PL, PT, SE in SI**), tožilcev (**BG, CZ, EE, ES, HU, IT, LT, MT, NL, AT, PL, SI in SE**), organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj (**EE, NL in PL**), pravosodne policije (**ES**), uslužbencev različnih ministrstev (**BE, CY, ES, MT in SI**), predstavnikov medijev (**BG**), inšpektorjev za delo (**CZ, FR in SI**), pripadnikov vojske na misijah v tujini (**CZ**), zdravstvenih delavcev (**FR, PT in SK**), uradnikov za nadzor meje (**HU, LT in PT**) ter socialnih delavcev in osebja služb za pomoč (**BG, HU, IT, LT, LU, MT, PT, SI in SK**).

Podrobnejša ocena ukrepov, ki so jih države članice sprejele ali proučujejo možnost njihovega sprejetja v okviru člena 18(4) Direktive in so namenjeni temu, da se kot kaznivo dejanje obravnava uporaba storitev, ki so predmet izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi, če je znano, da je zadevna oseba žrtev te trgovine, je predstavljena v ločenem poročilu²⁰.

²⁰ Glej opombo 3.

2.4 Nacionalni poročevalci ali enakovredni mehanizmi in usklajevanje strategije Unije proti trgovini z ljudmi (člena 19 in 20)

Države članice v skladu s členom 19 vzpostavijo sisteme nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov, katerih naloga je ocenjevanje trendov, proučevanje rezultatov ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi in zbiranje statističnih podatkov. V uvodni izjavi (27) je pojasnjeno, da bi morale države članice sisteme nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov vzpostaviti na način, ki se jim zdi ustrezen „glede na njihovo notranjo organizacijo, in ob upoštevanju dejstva, da je treba vzpostaviti minimalno strukturo z določenimi nalogami“. Zato imajo nacionalni poročevalci ali enakovredni mehanizmi različne položaje in strukture. Natančneje, nekatere države članice so ustanovile nacionalne poročevalce ali enakovredne mehanizme, ki so neodvisni od vlade, v večini držav članic pa spadajo k nacionalni upravi. Direktiva ne navaja načela neodvisnosti nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov, temveč opisuje njihove naloge in obveznosti poročanja.

Večina držav je imenovala nacionalnega poročevalca, ki izvaja naloge, določene v tem členu, nekatere države članice²¹ so imenovala posebno osebo ali organ²², ostale pa so vzpostavile enakovredne mehanizme. Države članice morajo v skladu s členom 20 olajšati naloge koordinatorja EU za boj proti trgovini z ljudmi in mu zlasti posredovati informacije iz člena 19, na podlagi katerih koordinator prispeva k poročilu, ki ga Komisija vsaki dve leti pripravi o napredku v boju proti trgovini z ljudmi. To obveznost so izpolnile vse države članice in posredovale svoje prispevke za prvo poročilo Komisije o napredku v boju proti trgovini z ljudmi, ki je bilo sprejeto 19. maja 2016²³.

Poleg tega je v ukrepih za prenos v **EL, IT, CY, LT** in **MT** izrecno predvideno, da se informacije o boju proti trgovini z ljudmi posredujejo koordinatorju za boj proti trgovini z ljudmi. Natančneje, **CY** zahteva, da nacionalni poročevalec zagotovi informacije koordinatorju za boj proti trgovini z ljudmi vsaki dve leti, **EL** in **IT** pa določata predložitev letnega oziroma dveletnega poročila.

Druge države članice, kot so **BG, ES, FR, HU** in **RO**, so člen 20 prenesle s splošno obveznostjo izmenjave informacij in sodelovanja s pristojnimi organi drugih držav in mednarodnimi organizacijami. Prenos bi lahko bil zaključen tudi v preostalih državah članicah, zlasti v zvezi s splošnimi nalogami, naloženimi nacionalnemu poročevalcu.

²¹ BE, FR, HU, NL, PT in UK (Gibraltar).

²² BG, CZ, EE, EL, ES, FI, HR, IT, CY, IE, LT, LU, LV, MT, AT, PL, RO, SI, SK, SE in UK (Anglija/Wales, Severna Irska in Škotska).

²³ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu: Poročilo o napredku v boju proti trgovini z ljudmi (2016) v skladu s členom 20 Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev (COM(2016) 267 final).

3. SKLEPNE UGOTOVITVE IN NASLEDNJI KORAKI

Popoln in pravilen prenos ter nato ustrezno izvajanje Direktive nista le obvezna, temveč tudi nujna, da bi države članice bistveno napredovale pri obravnavanju trgovine z ljudmi. Končni cilj je dejansko spremeniti življenja žrtev in okrepiti boj proti temu kaznivemu dejanju s povečanjem števila primerov pregona in obsodb.

Komisija je dejavno spremljala postopke prenosa Direktive. To poročilo, ki ga je treba brati v povezavi s poročilom v zvezi z obveznostjo iz člena 23(2) Direktive (COM(2016) 719), je del postopka za zagotavljanje pravilne uporabe in izvajanja Direktive. Iz tega pregleda je razvidno, da so države članice vložile veliko truda v prenos tega celovitega instrumenta.

Kljub temu je še veliko možnosti za izboljšanje, zlasti v zvezi s: **posebnimi ukrepi za zaščito otroka, domnevo, da je žrtev otrok, in oceno starosti otroka, zaščito pred kazenskim postopkom in med njim, dostopom do brezpogojne pomoči, odškodnino, nekaznovanjem, pomočjo in podporo družinskemu članu otroka, ki je žrtev, ter preprečevanjem.**

Komisija je pripravljena dodatno podpreti države članice, da bi dosegle zadovoljivo stopnjo izvajanja Direktive ob upoštevanju evropske agende o varnosti²⁴, v kateri je poudarjeno, da je trgovina z ljudmi oblika resnega in organiziranega kriminala, sedanje **strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016**²⁵, ki poziva k zagotavljanju popolnega prenosa in izvajanja Direktive, in novega okvira politike za obdobje po letu 2016. Po potrebi bi se lahko pripravile tudi smernice za praktično izvajanje posebnih določb Direktive.

Komisija bo v skladu s svojimi pooblastili na podlagi Pogodb še naprej spremljala, kako države članice izvajajo Direktivo, in lahko sprejme ustrezne ukrepe, ki po potrebi vključujejo tudi začetek postopkov za ugotavljanje kršitev.

²⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropska agenda za varnost (COM(2015) 185 final).

²⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016 (COM(2012) 286 final).